

[Hølvæg Petersen.]

gerne, der må opfyldes i forbindelse med udleveringen — er langt bedre end det, der er skitseret i professor Westergård-Nielsens drøm. Der er ikke tale om, at de lister, der har været fremme i debatten, har bindende virkning; det er eksempler. Det lægges nu hen til videnskabsmænd i de to lande at gå i gang med opgaven i en god samarbejdsånd og på basis af kriteriet i lovforslagets § 1, stk. 3.

Lad mig føje til, at den procedure, der hermed aftegner sig, spændende over tilvejebringelsen af de forudsætninger, jeg nævnte, og forhandlingerne mellem videnskabsmændene fra de to lande, eventuelt med bistand af en internationalt kendt forsker, vel vil medføre, at der bliver tale om en lang afleveringsperiode, måske 25 år. Men der er jo heller ikke fra Islands side på noget tidspunkt fremført synspunkter, der tyder på, at man forventer, at der pludselig med måneders varsel sker en afvikling af dette mellemværende. Man har vænnet sig til at være tålmodig igennem mange, mange år, og man har tilkendegivet, at man kan vente, når blot den endelige målsætning er fastlagt og bekræftet.

Der kan ikke være meget nyt at føre frem med hensyn til den juridiske side af sagen, og der er da heller ikke under forhandlingen her i dag fremkommet noget væsentligt nyt. Der var i 1961 en omfattende diskussion om hele spørgsmålet, og vi havde en debat derom ved første behandling. Alle er enige om, at Island ikke har noget som helst retskrav på udlevering af håndskrifter fra samlingen eller fra det kongelige bibliotek. Drøftelserne har alene været ført på basis af billighedsbetragtninger. Alle jurister er mig bekendt enige om, at der kan gribes ind over for legatet gennem lov. Uenigheden opstår omkring ekspropriationsspørgsmålet; her er det, vandene deler sig. En fløj af jurister hævder, at der ikke er tale om ekspropriation, en anden, at der er tale om ekspropriation. Den daværende regering var i 1961 af den opfattelse, at det ikke var ekspropriation, og den nuværende regering deler dette synspunkt. Nu forlyder det, at man agter at gå til højesteret med sagen. Jeg finder det meget beklageligt, om det skulle komme så vidt.

Jeg skal ikke fordybe mig mere i hele denne gren af problemet, men erklære, at jeg for min del er ganske enig med det konservative folkepartis formand, det ærede medlem hr. Thestrup, der under første behandling her i salen sagde, at det var hans opfattelse, at det er lovgivningsmagten og lovgivningsmagten alene, der kan træffe bestemmelse om udleveringen, og at hverken domstolene, Den arnamagnæanske Stiftelse eller Københavns universitet kan hindre den, hvis tinget vedtager den og den får kongens stadfæstelse. Jeg håber, det ærede medlem vedstår dette synspunkt, selv om det kan være svært over for det ærede medlem hr. Poul Møllers stormløb.

Men tilbage bliver så det, der for mig er det afgørende i sagen: det folkelige, det nationalpolitiske. Jeg synes ikke, man har været ret meget inde på betragtninger vedrørende hele denne side af problemet.

Ser vi på udviklingen herhjemme på dette område, træder der nogle interessante psykologiske træk frem. Et af dem er, at der er mange mennesker, hvis forbindelse til håndskrifterne hidtil har været overordentlig spinkel, der nu er blevet interesseret i problemerne — og det er i og for sig glædeligt; men der er utvivlsomt blandt dem et meget stort antal, hos hvem der har bundfældet sig en uvilje imod, at udlevering finder sted. Jeg tror ikke, det gælder et flertal af befolkningen, men jeg tror, der er et stort antal, der er uvilligt indstillet over for tanken om en aflevering.

Nu skal jeg ikke nærmere analysere de motiver, man måtte have hertil, men blot sige, at der i hvert fald i dem indgår en almindelig ulyst til at give afkald på sit eget — lad os bare kalde det en besidderglæde. Det er et begreb, vi hyppigt må slås med, og vi har vel alle efterhånden opdaget, hvilke vanskeligheder vi kommer ud i, når vi angriber de områder, hvor besidderfølelsen optræder. Det er i sin orden, at man påkalder befolkningens virketrang, appellerer til initiativ og foretagsomhed og til ønsket om at eje, at besidde; men det skulle nødig føre til, at vor besiddertrang, vor hævdestrang, kommer til at præge vor stillingtagen til snart sagt alle problemer.

Jeg kan ikke frigøre mig for den tanke, at der på det område, vi her diskuterer, efterhånden som tiden er gået, er kommet